

ІНСТРУМЕНТАРІЙ РОЗБУДОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ ЯК ПІДҐРУНТЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент

Лиженков Д.В., здобувач вищої освіти

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Процеси глобалізації вносять зміни в розвиток ринкових структур, в рамках яких виникають модифікації конкурентного простору, з'являється велика кількість нових високотехнологічних підприємств. Інновації як продукт інтелектуальної діяльності людського капіталу формують конкурентні переваги підприємств, таким чином забезпечують конкурентоспроможність високотехнологічної продукції, яка виробляється для ринку споживача.

Україна не є виключенням, й особливу роль у сучасному її суспільному розвитку на шляху до сталого зростання відіграє інноваційна система.

В умовах перехідного періоду за для економічного розвитку і конкурентоспроможності, важливим є вироблення курсу на проведення активної інноваційної політики, яка повинна базуватися на наукових засадах, мати довгострокові цілі й враховувати сучасні світові тенденції та реалії промислово-технологічного розвитку. Тому політика держави повинна бути націлена на реалізацію заходів, спрямованих на спрощення введення інновацій, які, в свою чергу, призводять до підвищення конкурентоспроможності української економіки як фактора забезпечення стабільного та динамічного розвитку, а також активізації міжнародних інтеграційних процесів.

У цьому контексті заслуговує на увагу досвід США, які грають провідну роль у світовому інноваційному процесі завдяки наявності високо розвинутого інноваційного механізму цієї країни, в якому (механізмі) значний і водночас збалансований розвиток отримують усі структурні

елементи і системи його матеріального, інформаційного, кадрового і фінансового забезпечення.

На нашу думку, використання прогресивних зарубіжних технологій та інновацій – це найбільш раціональний спосіб у короткі строки здійснити оновлення основного капіталу, підвищити технічний рівень та здобути конкурентну стійкість вітчизняних підприємств. Доцільно спрямовувати державну підтримку підприємствам, які мають високу базисну кваліфікацію робочої сили і намагаються вийти на ринок з новітньою продукцією.

У розвинених країнах використовуються різні інструменти з розбудови й інтенсифікації інноваційного процесу, такі як виявлення і посилення взаємозв'язків між науковими дослідженнями й інноваційним процесом, створення сприятливих законодавчих, управлінських і фінансових умов, сприяння формуванню інноваційної культури тощо.

Для досягнення позитивних ефектів діяльності високотехнологічних підприємств, національним економікам необхідно підтримувати інноваційні зміни підприємницьких суб'єктів. Державну підтримку інноваційної діяльності підприємств необхідно починати зі створення макроекономічної рівноваги та конкурентного ринкового середовища. В цьому разі перед державою виникає проблема формування цілої системи економічних завдань, вирішення яких дозволить забезпечити оптимальні умови ефективного розвитку народного господарства та національної безпеки, а також досягнути конкурентних переваг на світових ринках.

При цьому в сучасних умовах на передній план виноситься значення державного регулювання інноваційної діяльності, в процесі якої значне застосування знаходять механізми приватно-державного партнерства, що сприяють більш планомірному і сталому розвитку суспільства як на національному, так і регіональному рівнях. Ці механізми широко використовують провідні країни світу, які вже перейшли до інноваційної моделі розвитку, тим самим забез-

печуючи приріст ВВП за рахунок науково-технічної сфери, інтелектуалізації основних факторів виробництва. Побудова інноваційної економіки відбувається в різних країнах не однаково, при цьому кожна країна має свої особливості, пов'язані з її роллю в міжнародному поділі праці, природно-кліматичними умовами, рівнем розвитку науково-технічної бази та ін.

Сучасний етап становлення інноваційної економіки пов'язаний з формуванням нового сегмента господарювання – регіональної інноваційної системи, яка генерує потік інновацій, що відповідають мінливим людським потребам у відповідності з прискоренням науково-технічного розвитку в розрізі регіонів.

Регіональна інноваційна система визначається як сукупність господарюючих суб'єктів та інститутів, які, ефективно взаємодіючи один з одним у ході інноваційного процесу, створюють умови для створення і розповсюдження нововведень в різних сферах людської діяльності в межах окремого регіону, сприяючи підвищенню соціально-економічної ефективності і формуванню системи сталого розвитку населення в ньому.

Основною перевагою формування і подальшого функціонування регіональних інноваційних систем вважаються можливості вирішення спільних соціально-економічних проблем регіону, що забезпечує його стале зростання, та підтримка інноваційних ініціатив окремих регіонів. Процес формування й ефективність функціонування регіональних інноваційних систем визначається двома системоутворюючими факторами: інноваційним потенціалом й інноваційним трансфером.

Іншим необхідним складовим елементом сучасної інноваційної економіки стає інноваційна культура, оскільки успішність інноваційного процесу, його взаємодія з процесом формування економічних знань залежить від рівня інноваційної культури в суспільстві, існування сприйнят-

ливого середовища для отримання нової інформації, її акумуляції, передачі, розповсюдження, засвоєння, та реалізації; лише комплексна взаємодія інноваційної культури та економічних знань може забезпечити необхідний рівень всіх сторін соціально-економічного розвитку країни.

Інноваційна культура може виступити тією силою, яка сприятиме активному введенню у обіг технічних, продуктових, технологічних, організаційних нововведень. Саме ідеї інноваційної культури здатні сформувати основу створення інноваційного простору для широкого використання досягнень науки і техніки для зменшення соціальної нерівності, подолання бідності, забезпечення доступності освіти, високих технологій, якісної продукції, зростання соціальної справедливості. При цьому важливим є наявність елементів інноваційної культури і у інших суб'єктів економіки: споживачів, інвесторів, представників владних структур та й просто пересічних громадян, які мають розуміти, що від впровадження нових знань вони отримають або пряму (у вигляді додаткових доходів) або непряму (покращення екології, нові види діяльності та робочі місця тощо) вигоду.

Безпосереднє формування інноваційної культури відбувається через створення інноваційно-культурного простору, основними характеристиками якого є його всезагальність, тобто значимість основних характеристик незалежно від країни, її соціально-економічного устрою, а також глобальність за масштабами розповсюдження. Інноваційно-культурний простір допомагає розвитку інтелектуального ресурсу суспільства, формуванню людського капіталу на основі впровадження елементів інноваційної культури.

Таким чином, інноваційний процес є джерелом забезпечення сталого розвитку національної економіки, але його продуктивність напряду залежить від наявності ефективного організаційно-економічного механізму реалізації та інструментарію інтенсифікації інноваційної діяльності.